

נשא ב

ויומתק ע"פ דעת ר"מ בזבחים, דס"ל דקרבנות נזירות הם בכלל נדרים ונדבות (שקרבין בבמת יחיד), ולפ"ז י"ל דחיוב קרבנות נזיר (ועכ"פ העולה שלו) הוא מחמת נדרו, שבכלל הנדר דקבלת נזירות איכא גם קבלה על הקרבן, ולכן ס"ד אמינא דחל ע"ז דין נדרים ונדבות דעכו"ם שמקבלין מהן.

וי"ל, דהא דרש"י לא פירש כן (ד"א אין להם נזירות) היינו שאין קרבנן קרב, הוא משום דס"ל שקרבנות נזיר אינם שייכים להנדר, אלא הם חיוב הבא

א. תנן בריש פרק בתרא דמס' נזיר: „הגויים אין להם נזירות“, וכגמרא: מנא הני מילי דתנו רבנן דברי אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים.

ובפירוש דברי המשנה „הגויים אין להן נזירות“ כ' רש"י: „העכו"ם שנדרו בנזירות אין נזירות חלה עליהן ומותרין לגלח ולשתות יין וליטמא למתים“. אבל התוס' כתבו דהא דהגויים אין להן נזירות היינו „ואין קרבנן קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות“.

והנה הטעם שלא פירשו התוס' כ' פשוטו (וכפרש"י), ש„אין להם נזירות“ היינו שמותרים ביין כו', אלא כתבו ש„אין קרבנן קרב“ — יש לומר בפשטות, שזהו לפי שזה שעכו"ם מותר ביין ובתגלחת מצ"ע אין בזה שום חידוש, דמהיכא תיתי, דיאסרו בזה, והרי אין בעכו"ם כל דיני נדרים, ולכן פירשו התוס' „ואין קרבנן קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות“, והיינו, דהטעם שצריך לימוד למעט עכו"ם מנזירות הוא (בעיקר) מצד דין קרבן נזיר, שבזה איתנהו לעכו"ם דמקבלין מהם נדרים ונדבות.

(7) קיו, א"כ. וראה תמורה יד, ב.
(8) בפרש"י זבחים שם, ב ד"ה „מנחות ונזירות ישרות (נדרים ונדבות) ניהו“, דאע"ג דבמלאות נזיר הוין קרבנותיו חובה עליו מיהו ע"י נדר באו עליו. ועד"ז הוא בתורה זאת (פסחים לח, ב) „נזירות גופיהו נידר ונידב הוא אע"ג דה' קרבנות חובה“. וראה גם רש"י תמורה שם ד"ה שלמי.
ולפי' התוס' כאן אולי י"ל יתירה מזה, כ' בפנים.

וראה רמב"ם הל' שחיטה פ"ב ה"כ: אבל השוחט לשם עולת נזיר. . . שעיקר הנזירות נדר מן הנדרים. אבל לכאורה כוונתו כלשון רש"י ותוס' הנ"ל, ולא שהעולה עצמה היא בכלל הנדר [ולהעיר שלהרמב"ם גם חטאת ואשם דנזיר נק' דבר הבא בנדר ונדבה (שנתפס בנדר) — ראה רמב"ם הל' נדרים פ"א ה"י „שהנודר בנזיר מביא חטאת כו"י. ואכ"מ].

(9) ראה זבחים שם, דלמסקנא אי איתמר הכי איתמר אמר שמואל מחלוקת (ר"מ וחכמים) בעולה ושלמים (של נזירות) אבל בחטאת ואשם דברי הכל חובות ניהו ולא קריבי.

(1) סא, א.

(2) כ"ה במשנה שבמשניות. ובגמ' „הכותים“ וכיו"ב (מפני הצנזור?).

(3) פרשתנו ו, ב.

(4) וראה גם מאירי כאן.

(5) וכן להלן בתורה דת"ר, שכתבו „שאם קבלו נזירות אינו כלום ומותרין לשתות ביין“, הוסיף „ואין מביאין קרבנות נזירות עליהם“.

(6) וכן משמע בפ' הרא"ש ושטמ"ק כאן.

וראה רע"ב למשנה כאן.

אלא נדרי איסר, וכמ"ש הרמב"ם בריש הל' נזירות, הנזירות הוא נדר מכלל נדרי איסר (דלא כערכין וחרמים ש"הם נדר מכלל נדרי הקדש"י), הרי שבהלכה אינם נדרי הקדש אלא נדרי איסר¹⁴, והדרא קושיא לדוכתא.

והנה לפי כמה מפרשים יש דיעה בירושלמי¹⁵ שהעכו"ם הם בכלל בל יחלי¹⁶, ולדיעה זו מובן לכאורה טעם הצורך במיעוט העכו"ם מן הנזירות, שהרי נזיר שגלח או שתה יין כו' עובר משום לא יחל דבריו¹⁷.

אבל דוחק לבאר שכ"ה שיטת רש"י, כי לדעת רוב המפרשים אין העכו"ם¹⁸ בכלל בל יחלי¹⁹.

[ולהוסיף, שגם להדיעה שהעכו"ם בכלל בל יחל, צ"ע אם אפשר לומר כן

„מאליו“ כתוצאה מהנזירות²⁰. ולכן זה דעכו"ם נזירים נדרים ונדבות אינו מוסיף כלום בהסברא שיהיו עכו"ם שייכים לנזירות, כי קרבנות דנזירות אינם שייכים להנדר דנזירות.

אלא שלפי זה צ"ע בפרש"י: למה צריכים כתוב למעט עכו"ם מן הנזירות – דמהיכי תיתי שיהי' לעכו"ם דין נזירות?

ב. לכאורה יש לומר, דעצם ענין ה- נזירות (לא רק קרבן נזיר) הוא ע"ד נדרי הקדש, היינו שאינו רק פרישות מין ותגלחת כו', אלא נדר לה', כלשון הכתוב²¹, „לנזור נדר נזיר להזיר לה“, וכ- פרש"י „להבדיל עצמו מן היין לשם ש- מים“, וכמ"ש הרמב"ם²² דהנזיר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח ועל זה נאמר נזר אלקיו על ראשו²³ קדוש הוא לה²⁴.

וכיון שמצינו שהעכו"ם בכלל נדרי הקדש, הן קדשי מזבח והן קדשי בדק הבית, לכן סד"א שהם בכלל נזירות, ולכן צריכים מיעוט לאפוקי עכו"ם מדין נזירות²⁵.

אבל קשה לפרש כן, שהרי להלכה נקטינן דנזירות אינה בגדר נדרי הקדש

(15) רמב"ם ריש הל' ערכין וחרמין וברדב"ז שם.

(16) ולהעיר מרדב"ז הל' ערכין וחרמין שם. וראה רמב"ן בהשגותיו לסהמ"צ מ"ע צד.

(17) נזיר פ"א ה"א – ראה פני משה וקרבן העדה שם.

(18) וכן משמע מפשטות דברי התוס' ע"ז ה, סע"ב (כפירוש המשנה למלך שצוין לקמן הערה 21).

(19) מטות ל, ג. ירושלמי שם. רמב"ם הל' נזירות פ"א ה"ב.

(20) ראה ספרי זוטא מטות שם, ב (הובא במראה הפנים לירושלמי שם): אין הגויים עוברין בלא יחל. תוס' נזיר סא, סע"ב ד"ה הניחה.

(21) וראה משנה למלך הל' מלכים פ"ה ה"ז ד"ה ודע שמה שתייצצו, דגם הא דעכו"ם נזירים נדרים ונדבות כישראל הוא רק לענין קדושת הקרבן ולא לענין חיוב הבאתו. וכ"כ בגליון הש"ס לתוס' ע"ז שם. קרן אורה נזיר שם. שפת אמת מנחות שם. ובכ"מ. וראה שד"ח פאת השדה כללים מערכת ג' סימן ו אות יז. וש"י.

(10) ראה פרש"י זבחים שם ד"ה נזירות חובה. וראה תמורה שם „סמי מכאן נזירות“ ובפרש"י שם. וראה תוד"ה סמי שם „והיה דצריך כמו כן למיסמי מההיא דפ' בתרא דזבחים“, והיינו שגם לדעת ר"מ אין נזירות בכלל ישרות (נדרים ונדבות).

(11) סוף הל' נזירות.

(12) פרשתנו ו, ז.

(13) שם, ח.

(14) ראה בזה קרן אורה וברכת ראש לנזיר

כאן בריש הפרק.

ונראה לומר ע"פ מ"ש החוקוני²² בטעם ש"נענשו דור המבול מאחר שלא נצטוו מצות . . יש לומר יש כמה מצוות שחייבים בני אדם לשמרן מכח סברת הדעת אע"פ שלא נצטוו כו", זאת אומרת, דנוסף על זה שז' מצות ב"נ הם דברים המחוייבים, "מפני הכרע הדעת" (כמ"ש הרמב"ם³⁰), הרי יש דברים שלא מצינו עליהם ציווי מפורש, ומ"מ ב"נ חייב בהם, "מכח סברת הדעת" (ובלשון רב נסים גאון בהקדמתו למס' ברכות³¹ "כל המצוות שהן תלויין בסברה ובאוב- נתא דלכא כבר הכל מתחייבים בהן מן³² היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ, עליו ועל זרעו אחריו לדורי דורים"³³).

ועפ"ז יש לומר, שגם קיום התחייות כדיבור³⁴ נכלל בדברים שחייבים בהם "מכח סברת הדעת", אף שאינו בכלל ז' מצות ב"נ.

וסמוכין לדבר מנוסח "מי שפרע"³⁵ — "מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו

לענין נזירות, וכמ"ש במשנה למלך²², שזהו רק לענין שבועה, אבל לא לגבי נדרים, "דמהיכי תיתי שהעכו"ם יתפייס דבר המותר ויעשנו כקרבן דזהו עיקר הנדר דחידוש הוא שחדשה תורה ביש- ראל שדבר היתר יתפיסנו בדבר האסור ויאסר", וא"כ אם ענין הנזירות הוא²³ רק בגדר חובת הגברא²⁴, שאסר על עצמו לשתות יין ולגלח כו', יש מקום לומר דסד"א שגם העכו"ם בכלל זה, אבל את"ל שענין הנזירות הוא²⁵ מפאת הקדו- שה שחלה על גופו²⁶, הרי פשיטא שאין העכו"ם בכלל זה).

ג. ויובן זה בהקדם הא דמצינו בכ' טוב קודם מ"ת גדר של שבועה ונדר, כמו שבועת אבימלך²⁷, דלכאורה צ"ע מאיזה טעם נתחייב לקיים שבועתו, והרי אין דין שבועה בכלל ז' מצות ב"נ.

ובמשנה למלך²² כ' ד, "אפשר דבכלל ברכת השם הוא", אבל צ"ע מנ"ל הא²⁸, וכי מי שאינו מקיים שבועתו עובר משום ברכת השם.

(29) נח ז, כא. וראה רמב"ן נח ז, יג.

(30) הל' מלכים ספ"ח.

(31) נדפסה בש"ס ווילנא שם.

(32) ל' הכותב — ואתחנן ד, לב.

(33) ולהעיר מבית האוצר (להר"י עגל) מערכת א' כלל קלא אי אסור מפאת סברה נחשב לאיסור תורה. וראה לקמן הערה 44.

(34) להעיר מהמבואר במ"א (לקו"ש ח"ה ע' 147 ואילך) בטעם שיעקב נשא ב' אחיות נגד הציווי, "ראשה אל אחותה לא תקח", דכיון שהב' טיה לרחל שישאנה, ה' מוכרח לקיים דיבורו, ודוחה האיסור שנאמר במ"ת ד, "ראשה אל אחותה לא תקח" שיע"פ פש"מ ה' זה רק שהתמירו האבות ע"ע. ע"ש. וראה גם לקו"ש ח"ג ע' 106.

— וראה שו"ת אבני"ז י"ד סש"י אות טז-יז.

(35) ב"מ רפ"ד. רמב"ם הל' מכירה רפ"ז.

(22) הל' מלכים שם ד"ה ושוב ראיתי.

(23) ראה שו"ת מהרי"ט ח"א סי' נג — ג'.

דיעות (וסברות) בזה.

(24) וכן משמע במאירי ריש נזיר (וראה בהערות המו"ל שם ולדף ד ע"א). וראה צפע"נ הל' מאכלות אסורות (פה), אם הוא רק איסור גברא. וראה שם הל' נדרים (יו, ב). ריש הל' נזירות.

(25) וכן להדיעה דהוי איסור חפצא שפוי נאסר ביין וגופו לטומאה כו' שהאדם נעשה איסור חפצא (ראה מהרי"ט שם. צפע"נ שם).

(26) ראה מהרי"ט שם. פ"י הרא"ש נדרים ב, ב. צפע"נ שם. ובכ"מ.

(27) וירא כא, לא. תולדות כו, לא.

(28) ראה סזו אורה נזיר שם.

לשמור מוצא שפתיו ולקיים נדרו³⁶ – ואילו בפרש"י מפורש שמותר בתגלחת ולשתות יין. וגם התוס' להלן³⁷ כתבו בפירוש „שאם קבלו נזירות אינו כלום ומותרין לשתות ביינ ואין מביאים קרבנות כו“.

ונראה לומר, דיש הבדל באיזה אופן קיבל עליו העכור³⁸ את הנזירות, דאם אמר „הריני נזיר כישראל“ (או „הריני נזיר“ סתם, שסתם דין נזיר היינו דין נזיר ישראל), הרי בזה לא חל עליו דין נזיר כלל, כיון שנתמעט מדין נזירות התורה, וא”כ ה”ז כמי שנשבע על דבר שא”א לו לקיים שאין כאן שבועה, ובמילא מותר לשתות יין ובתגלחת. ובוה איירי רש”י ותוס’.

אבל אם אמר „הריני נזיר מן התגלחת“ או „מן היין“ (וכי”ב), דאסר עצמו בפירוש מן היין או בתגלחת, הרי חייב לשמור מוצא שפתיו, לא מדין נזירות התורה אלא „מכח סברת הדעת“ שכל אדם חייב לשמור מוצא שפתיו.

[להוסיף עוד – שישראל שאמר „הריני נזיר מן התגלחת“ וכי”ב – ה”ז

עומד בדיבורו, דאף שמדין תורה יכול לחזור בו מדיבורו³⁹ ואינו עובר על איסור „מ”מ לא זו בלבד שאין זו הנהגה הראוי, אלא עוד זאת, שהנהגה כזו מתאימה לדור המבול ולדור הפלגה. ש”מזה מובן ופשוט, שאין זו הנהגה הראוי” לב”נ. והיינו לפי ש”מכח סברת הדעת“ צריך כל אדם להיות עומד בדיבורו ולקיים מוצא שפתיו.

ודבר זה הוא לא רק בדברים שבין אדם לחבירו, דכאשר אינו עומד בדיבורו ה”ז היפך ישוב העולם, אלא גם בדברים שבינו לבין קונו⁴⁰, כי עצם הענין של שמירת מוצא שפתיו ה”ז הנהגה המחייבת „מכח סברת הדעת“, ובפרט בדבר שחייב עצמו לשמים.

וכן הוא לענין שבועות ונדרים דבני נח, דאע”פ שאינם בכלל בל יחל, היינו שאינם בכלל איסור התורה דבל יחל, אבל מ”מ חייבים „מכח סברת הדעת“ ל”שמור מוצא שפתייהם“.

ד. אלא שעפ”י ה” צ”ל הדין, דזה שנתמעטו עכור⁴¹ מדין נזירות, היינו רק מדין נזירות התורה (נזירות דישאל), אבל מצד עצם הנדר, הנה עכור⁴² שנדר להזיר עצמו ולהיות פרוש משתיית יין ותגלחת, חייב (מכח סברת הדעת)

36) גם כשתנן הדמים – כבמשנה ורמב”ם שם.

37) להעיר מרמב”ן נח ו, יג.

38) וי”ל דעפ”י יש להסביר מ”ש באבני מילואים אה”ע סי’ א’ סק”ב קרוב לסופו, „דודאי בבני נח ליכא משום בל יחל ולא משום מוצא שפתיו תשמור“ אלא דאמירה לגבוה קנין גמור כמו מסירה להדיט ואם נדר להביא קרבן

ה” חוב גמור וגובין מנכסים משועבדים כו” – דלכאורה א”א אין ממש בדיבורו מה מקום לקנין דאמירתו לגבוה. אך ע”פ המבואר בפנים נחא, כי עקימת שפתיו הוי מעשה ופשיטא יש ממש בדיבורו, אלא דלית ב” דין דבל יחל וכו’.

39) ולהעיר מלשון ספר המצות להרמב”ם (מ”ע צד. מל”ת קנז) דנדר הוי בגדר חיוב גברא. וראה צפ”ע ריש הל’ נזירות (יח, ג). ועוד.

40) ד”ה דת”ר.

דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט, וחייב לקיים דבריו כאילו נדר דכתיב מוצא שפתיו תשמור ולא

41) ובהעיר מרמב”ן להעיר מרמב”ן נח ו, יג.

ה. וכדרך זו יש ליישב לשון הרא"ש במשנה זו, וז"ל: "העובדי כוכבים אין להם נזירות, אע"פ שעובדי כוכבים נודרין נדרים ונדבות כישראל, אם נדר בנזיר אין עליו תורת נזיר ואין מקבלין ממנו קרבנות נזיר להקריבם, ואם בא לימלך אם מותר לשתות ולטמא למתים מתירים לו". דלכאורה תמוהה לשונו, דהול"ל בקיצור (כלשון רש"י (ותוס')) "ומותרין לגלח ולשתות יין וליטמא ל- מתים", ומהי אריכות לשונו, ואם בא לימלך כו' מתירים לו"?

[לכאורה יש לומר שזהו לפי שלא איכפת לו עסק העכ"ם בהנהגתו בינו לבין עצמו (אם יחמיר ע"ע ולא ישתה יין כו'), והנפק"מ היא רק אם (א) רוצה להקריב קרבן נזיר, (ב) בא לשאול אצלנו אם מותר ביין כו'. אבל זהו דוחק גדול, דזה ה' מוכן גם אם הרא"ש ה' כותב, "ומותרים ביין כו'", דפשיטא שדין זה הוא אם העכ"ם בא לשאול אצלנו (דכי חייבים ישראל למחות בעכ"ם שרוצה לפרוש מן היין?!). ולמה לו להרא"ש להאריך בלשונו.]

וע"פ משנת"ל יש לומר, דלדעת ה-רא"ש, גם עכ"ם שאמר בסתם, "הריני נזיר" (או אפילו אם אמר, "הריני נזיר כישראל"), הנה אם כוונתו לא היתה לדון נזיר שבתורה, אלא שיהי' מובדל מן היין ובתגלחת כמו נזיר ישראל, יש לומר ש-חייב לקיים את נדרו (מכח סברת הדעת), כיון שנתכוין לפרטי הדברים שבנזירות ישראל (אלא שכללם בלשון קצרה, "נזיר כישראל").

אלא ש"אם בא לימלך אם מותר לש-

נזיר גמור וכל דקדוקי נזירות עליו ואע"פ שלא ה' בלבו להזיר אלא מדבר זה בלבד, הואיל ודבר שנזר ממנו אסור על הנזירים ה"ז נזיר גמור"⁴¹, אבל בנוגע לעכ"ם, גם ע"פ המבואר לעיל שחל עליו חיוב לשמור נזירותו מדין נדר, מובן, שאינו חייב אלא במה שהוציא כשפתיו בפירוש, ולא חלים עליו שאר דיני נזירות (שזה שייך רק בדין נזיר התורה).

— ואולי יש לבאר בדרך זו דיוק לשון הרמב"ם, שכו' באופן סתמי⁴², "הגוים אין להן נזירות שנאמר דבר אל בני ישראל", ולא פירט שמותרים ביין ובתגלחת כו'. דאף שבפשטות הוא לפי שדרכו של הרמב"ם להעתיק דיני התלמוד כלשון נכ"י, הרי ע"פ הנ"ל יש לומר שיתירה מזו יש כאן, דזה שלא פירט, הוא כיון שתלוי באיזה לשון נדר הגוי בנזיר, ויש אופנים שאי אפשר לומר שהגוי מותר לשתות יין ומותר בתגלחת כנ"ל. —

ועפ"ז מתורץ טעם הצורך במיעוט עכ"ם מדין נזירות, דמאחר שיש פתח שיתחייבו להיות פרושים מן היין ובתגלחת כנ"ל⁴³, לכן אמרה תורה שדין נזירות אינו שייך אצלם.

(41) ל' הרמב"ם הל' נזירות פ"א ה"ט (מנזיר

ג. ב.).

(42) שם פ"ב ה"טז.

(43) יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ב' וה'.

(44) ראה נזיר שם סא, סע"ב ואילך, "מי כתיב נזיר עולם" יצטטרך קרא דבנ"י למעטו מעכ"ם, וכן שולל הגמרא דהלימוד דבנ"י בא למעט דישאל מדיר את בנו בנזיר ולא העכ"ם מאחר דדין זה דהאב מדיר את בנו הלכה היא בנזיר. אבל שאני בנדוד' דסבארה הוי בגדר תורה (כנ"ל

הערה 33) ועד שאומרים למ"ל קרא סבארה היא (המרינו רב א ור"ג) וראה ריב באוצר שם.

ולעולם סביבם: ואילו בנוגע לישראל אמרו⁵⁰, "דיין מה שאסרה לך התורה"⁵¹ וצ"ל עבודתו באופן של המשכת קדושה בו ובעולם [ולכן דוקא, הבודד⁵² לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח וע"ז נאמר נזר אלקיו על ראשו קדוש הוא לה' ושקלו הכתוב כנביא שנאמר⁵³ ואקח מבניכם לנביאים ומבחוריכם לנזירים"⁵⁴.

ועפ"ז יש לבאר גם הקשר דמשנה זו שבריש הפרק לסיום הפרק (שהוא גם סיום המס⁵⁵), "נזיר ה' שמואל כדברי רבי נהוראי שנאמר⁵⁶ ומורה לא יעלה על ראשו נאמר בשמשון⁵⁷ ומורה ונאמר ב- שמואל ומורה כו". כי גם בשמשון וכן בשמואל התחלת הנזירות לא באה באופן דקדושת נזירות, שהרי נזירות שמשון

תות ולטמא למתים", שמזה שבא אצלנו לברר דין תורה אם חל עליו דיני נזירות, הרי בזה גופא גילה שכוונתו לדין נזיר ישראל ממש, במילא, "מתירין לו" [היינו, שמצד עצמו, קודם שבא לפנינו, ה' שייך איסור, ורק כשבא לימלך, מתירין לו]⁵⁸.

משא"כ בנוגע לדין קרבן נזיר, שבזה נתמעט לגמרי ואין העכו"ם שייכים לזה כלל, "ואין מקבילין ממנו", כיון שזה שייך לדין נזיר שבתורה שאין העכו"ם בכלל.

ו. ויש לבאר הטעם הפנימי בזה ש- יתכן ענין הנזירות (באופן הנ"ל) אצל עכו"ם, ע"פ מה שמצינו בגדר נזירות ב' ענינים: לשון (וענין) של הפרשה⁵⁹, ולשון (וענין) של קדושה כמ"ש⁶⁰ נזר אלקיו על ראשו כל ימי נזרו קדוש הוא לה'.

ולכן, אף שעיקר ענין נזירות התורה הוא קדושת הנזיר כנ"ל⁶¹, וזה שייך רק בישראל, מ"מ, היות שנזיר הוא (גם) לשון הפרשה, ה"ז שייך גם בב"נ. כי גם אצלם יש מקום להנהגה של פרישות מתאוות העולם⁶².

ואדרבה, עיקר ענין הפרישות שייך בב"נ דוקא, כי להיותם עסוקים (רק) בעניני העולם נעשים מושקעים בעניני העולם ובתאוותיו וכמ"ש כי יצר לב ה- אדם רע מנעוריו⁶³, וזה גורם היזק להם

(50) ירושלמי נדרים פ"ט ה"א.
(51) ועד שהנזיר נקרא חוטא שציער עצמו מן היין (ספרי ורש"י פרשתנו ו, יא, נזיר יט, א, ושל"ג).
וראה ירושלמי (סוף קידושין) "עתידי אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל".
(52) רמב"ם סוף הל' נזירות.
(53) עמוס ב, יא. וראה רמב"ן פרשתנו ו, יד.
(54) ראה לקוטי לוי"צ (הערות לזהר) פרשתנו ע' שגד ואילך, שמפרש בזהר (פרשתנו ככו, ב) שיש ג' דרגות בנזיר - "מה שנזיר נקרא קדוש הוא שמגיע בבחי' קדוש דאריך . . מגיע זה בבחי' קדוש דעתק . . ולהגיע לזה הוא דוקא עיי קוצותיו לתללים דועיר . . שערות . . דא"א".

ויש לומר שזהו החילוק (ע"ד הקבלה) בין נזירות דישאל ונזירות דעכו"ם: הנזירות שהיא הקדושה המגיעה באריך ועתיק אינה שייכת לגוי, מכיון שהם למעלה מהשתלשלות, והיא רק ביש- ראל: משא"כ הנזירות כפי שהיא בנ"א, שבעת ימי הבנין, השייכים לגדרי העולם, יש מקום לומר ששייך גם לנזירות דגוי.

(55) סו, א.

(56) שמואל א א, יא.

(57) שופטים יג, ה.

(45) ראה ספרי (ופרש"י) פרשתנו ו, ג (ב), "אין נזירה בכל מקום אלא פרישה (אף כאן שפירש מן היין)".

(46) פרשתנו ו, זח. וראה ספרי ופרש"י, זו, קדושת הגוף".

(47) ראה בהגסמן לעיל הערה 26.

(48) ראה ת"א תולדות יט, רע"ג.

(49) נח ח, כא.

יום מענין הנזירות „האומר“⁶² הריני נזיר ביום שכן דוד בא בו אם בחול נדר הרי זה אסור לעולם ואם בשבת או ביו"ט נדר אותה שבת או אותו יו"ט מותר מכאן ואילך אסור לעולם” –

כי קדושת נזירות בשלימותה יהי לעת“ל⁶³, בביאת משיח צדקנו, וכמ”ש ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריכם לנזירים כנ”ל, וכתב⁶⁴ אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בנים ובנותיכם⁶⁵,

בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

(משיחות ערב חגה”ש, יום ב’ דחגה”ש
וש”פ נשא תשמ”ז)

באה ע”י המלאך⁶⁶, שהמלאך אמר לאמו ומורה לא יעלה על ראשו, ודברי המלאך בכוחם לפעול רק הנהגה של נזירות, ענין הפרישות⁶⁷; וכן נדרה של חנה „ומורה לא יעלה על ראשו“, ה”ז נדר שחייב את חנה להנהגה עם שמואל באופן של פרישות, הנהגה של נזירות – אלא שלאח”ז חלה עליהם קדושת נזירות למפרע, כמבואר במ”א⁶⁸.

ושלימות זו דקדושת נזירות תהי’ ל- עת”ל, שאז יהיו ישראל „פנויין בתורה וחכמתה . . ובאותו הזמן לא יהי’ שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהי’ מושפעת הרבה וכל ה- מעדנים מצויין כעפר, ולא יהי’ עסק כל העולם אלא לדעת את ה’ בלבד“⁶⁹, והיינו שלא יהי’ צורך לפרישות מעניני תאוות העולם, כי כאו”א מישראל יהי’ „קדוש לה“.

ויש לומר שזהו הטעם הפנימי לכך שלמדין בהלכה שמשיח יכול לבוא בכל

(62) ל’ הרמב”ם הל’ נזירות פ”ד הי”א (מע”י רובין מג, ב).

(63) להעיר מצפ”ע עה”ת דברים (הוספות למקץ) ע’ שמג „כולם נזירים כמו נזיר שמעון הצדיק (נזיר ד, ב. ושי”נ) וזה יהי’ לאחר תח”מ כו”.

(64) יואל ג, א.

(65) וראה מצו”ד שם ד, ונבאר קאי רק על ישראל, משא”כ „אשפוך את רוחי“ גם בעו”ם – וע”ד מ”ש ברמב”ם שם „עסק כל העולם . . יהיו ישראל כו” (ראה לקו”ש חכ”ז ע’ 246 ואילך). וברד”ק שם, דגם „אשפוך את רוחי“ קאי רק על ישראל.

(58) כמבואר בשופטים שם.

(59) בל’ הרמב”ם (הל’ נזירות פ”ג הי”ג): המלאך הפרישו מן הטומאה, ובפיה”מ להרמב”ם למשנה נזיר (ד, א): אבל המלאך אמר לאמו כי נזיר אלקים יהי’ הנער ענינו פרוש.

(60) לקו”ש ח”ח ע’ 66 ואילך. ושי”נ.

(61) רמב”ם סוף הל’ מלכים.

בהעלותך

לעיל בפ' תרומה עה"פ, תיעשה ה' מנורה" פרש"י, "מאלי' כו' אל הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאלי", ולא כתב שם שזהו "מדרש אגדה" – ורק בכתוב דידן כתב ע"ז "מדרש אגדה".

ועפ"ז למה צריך רש"י להביא פירוש זה כל עיקר?

ודוחק לומר שזהו לפי שלפירוש הא' כתוב זה הוא "מקרא קצר"י, שלא נתפרש בכתוב מיהו העושה, כי כבר קבע רש"י בפירושו ד"כ דרך כל מקראות קצרים על מי שעליו לעשות הם סותמים את הדבר, וכן בנדוד"ד הכתוב סתם "כן עשה", דקאי "על מי שעליו לעשות".

[ואף שבכלל ניחא יותר לפרש שאינו מקרא קצר, הרי בנדוד"ד שפירוש המד-רש רחוק מאד מפשוטו של מקרא, הרי לכאורה אין הענין ד"מקרא קצר" טעם מספיק להביא פירוש זה].

(ב) ולאידך – אם לתרץ שאינו "מקרא קצר", הו"ל לרש"י לפרש כפירוש ה' ראב"ע והרמב"ן, ש"כן עשה את המנו-

א. "וזה מעשה המנורה גו' כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה". ובפרש"י: "כן עשה את המנו-רה" – "מי שעשאה, ומדרש אגדה על ידי הקב"ה נעשית מאלי".

וכ' הרא"ם, "שהמדרש חולק עם פירוש הראשון כן עשה כמו "ויגד ה' מגיד", ופירוש מי שעשאה מי שדרכו לעשותה והוא בצלאל, והמדרש אמר כן עשה הקב"ה הנזכר למעלה".
וצ"ע:

(א) פירוש המדרש לכאורה אין לו מקום בלימוד ע"ד הפשט, דאיך אפשר לפרש ד"כן עשה את המנורה" קאי על הקב"ה, והרי לפ"ז כל המשך הכתוב – "כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה (הקב"ה) את המנורה" – אינו מובן, דמאי קמ"ל שהקב"ה עשה את המנורה כפי שהראה למשה?!

[וכמודגש גם בלשון רש"י, שמקדים לפני פירוש זה "ומדרש אגדה", אף ש-

(1) פרשתנו ה. ד.

(2) תנחומא פרשתנו ג. במדב"ר פט"ז, ד.

(3) וראה גם רע"ב, באר מים חיים (לאחי ה-

מהר"ל), משמרת הקודש, באר יצחק ועוד על פרש"י כאן.

(4) ויחי מה, ב ובפרש"י. וראה גם רש"י שם, א.

(5) וכו"ה בחיב"ע כאן. וראה גם תנחומא פרשתנו ו בסופו. במדב"ר פט"ז, י. וראה נחלת יעקב ובאר בשדה על פרש"י כאן.

(6) וראה שם אפרים על פרש"י כאן – הובא לקמן הערה 41.

(7) כה, לא.

(8) והוא מתנחומא ובמדב"ר פרשתנו הנ"ל

הערה 2.

(9) אף שמפורש בכתוב (ויקהל לו, יז) ויעש

את המנורה. וכבר האריכו במפרשים. וראה שיחת ש"פ תרומה תשמ"א. ואכ"מ.

(10) כפרש"י ויחי שם. מקץ מא, יג. ועוד.

(11) מקץ שם. וראה גם רש"י בראשית א, א.

ויחי שם, ב "והרבה מקראות קצרי לשון". ועוד.